

Και οι ισοί οι άράχες από μέσα, σαν άνθρωποι παληοί που ξεχάστηκαν να κυττάζουν πέρα.

Στις γωνίες του κήπου, στα χορταριασμένα στρατόνια, σκιές σιγοδιαβαίνουν τώρα και χάνονται.

Και από άγνωστο μέρος, ύγρη ή φωνή της βάγιας :

— Δεσποσύνη 'Αγάθη ! Δεσποσύνη 'Αγάθη ! Δεν μπαίνετε τώρα μέσα δεσποσύνη 'Αγάθη ; Μά μην ξανοίγεστε πιά έτσι. 'Αρχίζει να βάνη ψύχρα θαρρώ...

12

(Κάρτα 'Αμαλίας Καχίτση)

PARIS, 20.2.35

'Αγαπητή μου Τέτη :

Χαιρετισμούς από τους Παρισίους... Σήμερα Κυριακή πήγα στην εκκλησία της Παναγίας των Παρισίων όπου έπέρασα άξέχαστες στιγμές. Αυτή είναι εκκλησία και λειτουργία, κάτι τὸ άπίστευτο. Θά μείνω 2—3 μέρες ακόμα γιατί φιλοξενοῦμαι από ένα φίλο μου από την 'Αθήνα και αν ιδῶ ότι σηκώνει, θά μείνω περισσότερο. Κατόπιν θά φύγω με τραίνο όπως σᾶς έχω πεί ὥστε να μου δοθεῖ ευκαιρία να γράψω μερικά άρθρα ακόμα. 'Εδῶ κάποιοι 'Ελληνες με αποθεώσανε όταν ξμαθαν ότι ἐγὼ ἔγραφα τὰ ἄρθρα εκείνα και ἐλπίζω με βεβαιότητα πὼς θά ζήσω μ' αὐτή τή δουλειά σαν άνθρωπος κι' ὄχι σά γουρούνι. 'Εχετε λίγη ὑπομονή ακόμα και θά τὰ πούμε.

Σᾶς φιλῶ, Νίκος

13

ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΟ Γ. ΔΕΛΙΟ

23 Μαΐου 1960

'Αγαπητέ μου Κύριε Δέλιο,

Πολύ με ευχαρίστησε ή πληροφορία που μου δίνετε, ότι εκτιμάτε τὸ ἔργο της Undset, γιατί έτσι αποδεικνύεται ότι είχα δίκιο όταν μου περνούσε από τὸ μυαλό ή ιδέα ότι ἔχετε κάτι τὸ κοινὸ με τὸ γράψιμό της. Αὐτὸ μου δίνει πολὺ θάρρος, και με ικανοποιεῖ ιδιαίτερα, γιατί ἔχω τὸ φθοροποιὸ ἐλάττωμα να νομίζω πάντοτε ότι, τι λέω είναι και δὲν είναι σωστό. Αὐτή ή συνεχής ἀμφιβολία είναι ἐκείνη που μ' ἔχει γονατίσει, και διστάζω να παραδεχτῶ και τὰ ἴδια μου τὰ κείμενα ακόμα — παρ' ὅλο που από τ' ἄλλο μέρος κυριολεκτικὰ τὰ θαυμάζω. 'Ο παραπάνω φόβος, ἐπίσης, είναι ἐκεῖνος που με κάνει να διστάζω να σᾶς γράψω τελικὰ τίς γνώμες μου, σὲ ἐκτεταμένη μορφή αὐτή τή φορά, γύρω από τὸ τόσο ἀγαπητὸ μου βιβλίο σας. Δὲν ξέρω πότε θά μπορέσω να πείσω τὸν ἑαυτὸ μου ότι οἱ ιδέες που σχηματίσα είναι ὀρθές, και έτσι να σᾶς τίς στείλω. "Ἢδη, θά καταλάβετε ἀπ' αὐτὰ τὰ λίγα ποιὲς δαγκάνες με συνθλίβουν συνεχῶς — και αὐτὸ ἐπιδρᾷ και στην ἐξωτερική μου ζωή, σὲ ἀφάνταστο σημεῖο. Πρόκειται, ἀσφαλῶς, γιὰ «τραύματα». Παρακαλῶ, όταν ἔχω ἔτοιμο κανένα κείμενο γιὰ να τὸ υποβάλω σὲ ἔγκριση (και αὐτὸ συνέβαινε ακόμα και με τὰ ἄρθρα που ἔστελνα στην «'Ελευθερία» τῶν 'Αθηνῶν, από την 'Αφρική), ότι, ἐνῶ τελικὰ πείθω τὸν ἑαυτὸ μου ότι είναι καλὸ — ξαφνικά, όταν ἔρθει στὰ χέρια μου, τυπωμένο, με καταλαμβάνει μιὰ ἀνεπίπτωτη ντροπή, σὲ σημεῖο που δὲν ἔχω τὸ σθένος οὔτε να τὸ ἀντικρύσω κάμ. Αὐτὸ δὲν είναι ντροπή ἀπλῶς — είναι ἐ ν ο χ ή, ἀνάμικτη με ἀηδία. "Οπως ἦταν ἐπόμενο, οἱ ἐν-